

ТРЕЋА СТАТУСНА КОНФЕРЕНЦИЈА

ХАГ, 3. ЈУЛА 2003. ГОДИНЕ

Међународни кривични суд за бившу Југославију сада заседа.

Председавајући судија Волфганг Шомбург: Изволите сести. Дobar дан свима. Молим да се стране представе.

Тужилаштво: Тужилац за тужилаштво Хилдегард Урц-Рецлаф виши правни заступник и очекујем господина Дајена Саксона који треба управо да стигне.

Судија: Хвала вам. А одбрана.

Др Војислав Шешељ: Оптужени др Војислав Шешељ лично.

Судија: Хвала вам. Вратићемо се на то касније. Сврха састанка по основу правила 65 бис тзв. Статусна конференција је да се сазна какви су проблеми у овом предмету како се развија предмет, или као што стоји у правилу као таквом Претресно веће или стални судија Претресног већа морају сазвати статусну конференцију у року од 120 дана од првог ступања оптуженог пред суд, а после у размацима од највише 120 од последње статусне конференције, да би се осигурале консултације међу странама како би се осигурала експедитивна припрема суђења. Да би се установило стање у предмету и оптуженом омогућило да покрене питања у вези с предметом укључујући и душевно и физичко стање оптуженог.

Желим да почнем са тачком која се тиче, са овом последњом тачком и да вас упитам да ли имате некаквих посебних здравствених проблема.

Др Војислав Шешељ: Ја вас молим, господине судија, да не почињемо са последњом тачком. Ја неких здравствених проблема имам, али ми то нису најважнији проблеми. Ја вас молим да ви оставите те здравствене проблеме, односно, питање здравственог стања за крај, како је то и предвиђено Правилником.

Судија: Редослед у расправи одређује судија. Тако да вас ја поново питам да ли имате икаквих здравствених проблема?

Др Војислав Шешељ: Да. Ја имам великих здравствених проблема. Моји здравствени проблеми су психолошке природе. Ја сам вас упозорио на те моје проблеме још на првом појављивању. Понављао сам то на првој статусној конференцији, а сада се то претворило у велику душевну патњу, па ја инсистирам да судско Веће преузме одговарајуће мере како би се та моја судска патња умањила или отклонила. Мени те ваше судијске и тужилачке одежде изазивају велику душевну патњу. Ви сте ми обећали на првом појављивању да ћете ми доставити правилник који регулише питање одевања судија, тужиоца и судског особља, поновили сте то и на статусној конференцији, а ја до данас ништа од тога нисам добио.

Ја инсистирам да ви одредите екипу судских вештака психијатријске сврхе која ће испитати да ли заиста та ваша одећа која ме подсећа на римокатоличку инквизицију изазива код мене велику душевну патњу. Ако психијатри констатују да није реч о великој...

Судија: Да ли у овом тренутку могу да вас прекинем? Н желим да чујем сада ове аргументе, можда ћемо то учинити другом приликом. Морате да прихватите да у судницама овог света заступници правни и судије носе различиту одору и то важи и за овај Мђународни суд. Ви морате то да прихватите и ово није никакав разлог за расправу. Ако имате неке посебне здравствене проблеме молим вас да нас о томе обавестите. Ако имате некакве друге разлоге због којих верујете да имате психичких проблема, молимо вас да нас о томе обавестите и да нам кажете да ли су то нови, новонастали проблеми или су постојали у оно време када сте ви

наводно, као што се то види из оптужнице, а ово је оно што тврди Тужилаштво, значи из периода када сте ви наводно починили злочине који су тамо наведени. Да ли је ваша намера да се изврши преглед вашег психолошког психичког стања за садашњи период као и за онај период када су наводни злочини почињени.

Др Војислав Шешељ: Не. Ја никада у животу нисам имао никаквих психолошких проблема. Они су се појавили искључиво из овога разлога који сам навео. Ја вама не спорим право да носите одговарајући одећу, а мени је неподношљиво да то буде одећа налик на римокатоличку инквизицију. Ако бисте носили униформе као судска стража, на пример, униформу Уједињених нација не би ми сметало. Не би ми сметало када бисте преузели судску одећу из кинеске цивилизације, јапанске, арапске, било које, али ова ми је неподношљива и ја вам то морам отворено рећи. И једини моји проблеми су везани за то. Да сам бар добио правилник којим се то регулише па схватио зашто сте морали баш такву одећу да носите можда би се моја патња бар мало ублажила.

Судија: Мислим да не треба ништа додати ономе што је рекло Жалбено веће које је ваш поднесак окарактерисао као неозбиљан. Ја не желим сада да улазим у расправу о овом проблему. То јест у расправу о ономе што ви сматрате да је проблем. Да ли ја могу да наставим сада са неким другим питањима? Прво питање се односи на...

Др Војислав Шешељ: Господине судијо. Ако дозволите, господине судија...

Судија: Опростите, ја ћу вам дати реч када ја будем сматрао за сходно. Током првог појављивања пред судом ја сам тражио да нам саопштите ваше име, адресу итд. Међутим, пропустио сам да вас питам експлицитно да ли је тачно да је титула доктор део вашег имена и молим вас да нам кажете када и где сте ви стекли титулу, то јест звање доктора.

Др Војислав Шешељ: Титула доктора је део мога имена, и ја сам стекао звање доктора правних наука тако што сам 25. новембра 1979. године одбранио докторску дисертацију на Правном факултету Универзитета у Београду. Ја сам доктор наука. Оно што би у Немачкој био докторат другог степена, пошто Немци, колико знам, имају први и други степен доктората, и оно што би био докторат филозофије код Енглеза и Американаца PhD.

Судија: Хвала вам на том разјашњењу. У том контексту имам још једно питање. Молим вас, наравно, знате још увек је тачно да имате право на ћутање, да ли је тачно да сте ви одржавали предавања у прошлости на универзитету у Мичигену?

Др Војислав Шешељ: То није истина. И ви сте неистинитим податком оперисали у вашој одлуци на коју сам ја уложио жалбу, а онда су покушали да ми ту жалбу врате. Ја никада нисам држао предавања на Универзитету Мичигена. Ја сам само једном у животу био на том Универзитету три до четири сата 1978. године. Универзитет у Мичигену, мислим да се налази у Ен Арбуру код Детроита. Ја сам посетио њихову библиотеку, тражио сам неке књиге у њиховој библиотеци. Никада ни на једном америчком универзитету нисам држао никаква предавања. И то је само доказ да се ово Судско веће у својим одлукама, да своје одлуке заснива на неистинитим и непровереним подацима.

Судија: Управо је намера мог питања била да се ова ствар верификује ви сте сада на то питање одговорили. Хвала вам.

Ви сте изјавили, у односу на одлуку Већа у вези поднеска Тужилаштва за налог да се именује заступник да помаже Војиславу Шешељу у његовој одбрани. И ми смо такав налог издали 9. маја, као што знате сва ваша питања која су везана за то су враћена, зато што или нису била формално срочена или су закаснила. Као помоћ по том питању добили сте писмо од вишег судског саветника Жалбеног већа. Није на мени да разговарамо о питањима која се тичу Жалбеног већа, међутим виши судски саветник вас је подсетио да по правилу 73, кад год

желите да поднете жалбу против одлуке овог Већа, ви то морате да урадите на начин на који је то предвиђено и то мора да се учини у року од седам дана. Изгледа да то није био случај и ово је онда одлука Жалбеног већа. По правилу 73. које каже: „Расправе и сви поднесци се могу урадити само уз потврду Претресног већа које такву потврду може дати ако се одлука тиче питања које би у значајној мери утицало на правично и експедитивно вођење поступка или исход суђења, те ако би по мишљењу Претресног већа промптно решење Жалбеног већа суштински поспешило поступак.

Да ли је тачно, господине Шешељ, да ви никада нисте поднели такав захтев за потврду.

Др Војислав Шешељ: Ја сматрам да је бесмислено да се подноси захтев на потврду односно да се тражи дозвола од Претресног већа за жалбу на одлуку тог истог Претресног већа. Ја сам припремио данас да вам изнесем 25 правила Правилника о поступку и доказу који су у супротности са Статутом овога Суда. Ја сам поднео Жалбеном већу, не може судски саветник са мном да се дописује. Жалбено веће је могло да одбаци мој приговор због ненадлежности, због...

Судија: Извињавам се што вас поново прекидам, ми смо то већ чули раније. Мислим да сте ви себе назвали приликом првог појављивања пред Судом да сте ви најбољи адвокат кога познајете. Знам колико је понекад тешко радити на основу наших правила, понекад. Ви сте обавештени о садржају ових правила и овог правила 73, имате та правила на језику који разумете. Према томе, ви као и сви остали затвореници у притворној јединици или други оптужени пред овим судом морате да поштујете правила и да следите правила. Не можемо само због вас да правимо изузетак. Према томе, морамо да кажемо да ви нисте тражили такву потврду која би можда била одобрена у интересу правде, и поред тога виши судски саветник подсећа да у случају да се таква потврда изда од стране Претресног већа поред тога ви онда у року још седам дана морате да поднесете, на основу правила 73 параграф ц, следеће: „Захтеви за потврду подносе се у року од седам дана од дана када је побијана одлука заведена. У случају да се одлука изрекне усмено молба се подноси у року од седам дана од изрицања усмене одлуке. Ако је потврда дата, дотична страна ће своју жалбу изнети пред жалбено веће у року од седам дана од датума завођења одлуке којом је дата потврда“. Значи, то је онда тај други двофазни приступ, два пута по седам дана. До сада ви у том року нисте успели, прошло је доста времена од 9. маја.

Међутим, морам да подсетим, а потпуно сам сигуран да сте ви сасвим упознати са тим, по правилу 127 правила предвиђају могућност да се временски рокови помере и тамо се каже: „Осим као што је прописано ставом ц, Претресно веће може, након што су му поднеском изнесени довољни докази, продужити или скратити сваки рок прописан овим Правилником“. Значи, по правилу 127 још увек постоји могућност да ви изнесете ваљане разлоге зашто нисте тражили потврду у року од седам дана, а онда би Расправно веће морало да одлучује о томе да ли су ти ваљани разлози заиста ваљани, да ли је то доказано или не, и онда да настави са поступком. То је начин у случају да желите да кренете тим путем, да се супротставите оној одлуци коју је донело Расправно веће, а овде се ради о питању да се вама одреди бранилац у приправности. Нема сумње, ви имате право да се сами браните, али поред тога имате право да именујете заступника одбране по правилу 44 а. И мислим да је то апсолутно јасно из наше одлуке. Ви то можете прочитати, можете поново о томе да размислите. Тако да су још увек отворена врата за вас ако желите да наставите на тај начин. Ако то желите молимо вас да то урадите. Урадите то одмах и пробајте да покажете ваљане разлоге. Да ли желите да кажете било шта везано за ово?

Др Војислав Шешељ: Да. Ја сам 26. маја поднео Апелационом већу Међународног суда, на 37 страна, приговор поводом ваше одлуке да ми се противзаконито додели стэнд бај адвокат, бранилац. Ја сам се у том приговору позвао на разлог ваше ненадлежности. По правилу 72 код интерлокуторних жалби тражи се потврда од Претресног већа у свим

случајевима осим када је у питању оспоравање надлежности. Поред оних оспоравања надлежности које предвиђа правило 72 Претресно веће дозвољава на пример и оспоравање легалитета самог суда. То смо видели постоји посебна одлука у случају Тадић. Дакле, реч је о оспоравању свих врста надлежности. Ја сам оспоравао вашу надлежност да ми доделите стенограм адвоката. Код оспоравања надлежности и по вашем Правилнику не тражи се потврда од Претресног већа него приговор иде директно Апелационом већу. Овде је реч о оспоравању ваше надлежности. И пошто је реч о оспоравању надлежности, ја вас позивам да поштујете ваше правило 72 и да мој приговор проследите директно Апелационом већу.

Судија: Др Шешељ, ваша писма су послата директно Жалбеном већу и ви сте примили одговоре од Жалбеног већа. Не сумњиво да Веће не може да се меша у рад Жалбеног већа, према томе нама су руке везане. Оно што сам ја учинио је то да вам покажем начин, пут како да дођете до те одлуке коју још увек тражите, али вас молим да не бркате два та питања. Овде се ради о томе да ли или не треба поставити правног заступника против ваше воље, али остављајући вама право, апсолутно право да се сами браните.

И питање надлежности. Ви сте то правилно тачно споменули да се овде ради о два питања на која се односе различита правила. Према томе, треба сами ви да правите ту дистинкцију када будете подносили поднесак. И наглашавам да није довољно написати писмо на кога се односи или кога се тиче, међутим, потребно је поднети поднесак онако како се то предвиђа по правилу у правилима у делу VI (шест) нашег Правилника о процедури о поступку и доказима. Према томе, у случају да желите поново да покренете питање правног заступника, заступника одбране сада знате начин како то треба да урадите по правилу 127 и правилу 73 параграф б.

Да сада останемо за моменат на питању заступника одбране. С једне стране, ви сте рекли и приликом првог појављивања и приликом додатног појављивања да сте одлучили да се сами браните. Са друге стране данас сам примио два пуномоћја којима се овлашћује Маја Гојковић адвокат из Новог Сада да буде ваш правни саветник. Ово је потписано. У потпису стоји Хаг, 2. јула 2003. године. У исто време ви сте, такође, потписали пуномоћ којим ауторизујете овлашћујете Славка Јерковића адвоката из ул. Саве Ковачевића 28, из Београда да ради као мој правни помоћник. У предмету који се налази пред нама у складу са правилима тј. правилом 44, ви имате право на заступника одбране, на правну помоћ. Желим да вас питам следеће, да ли треба да ваше пуномоћи које се односе на Мају Гојковић као такво овлашћење које потпада под правило 44а?

Др Војислав Шешељ: Ја прво морам да вас обавестим да сам пре више од три месеца секретара Суда обавестио да ће ми Маја Гојковић, адвокат из Новог Сада, бити правни саветник и Славко Јерковић, адвокат из Београда, правни помоћник. А онда су дошли службеници, стручни саветници Суда са мном су усмено о томе разговарали, дао сам им податке и бројеве телефона Маје Гојковић и Славка Јерковића. Контактирали су с њима неколико пута. Маја Гојковић и Славко Јерковић су своје пуномоћи послали пре два и по месеца. Требало је да ти исти судски службеници дођу код мене с тим да ја то потпишем. Они нису дошли, више се нису јављали на телефонске позиве. Маја Гојковић ће бити мој правни саветник, она већ ради као мој правни саветник неформално, а Славко Јерковић мој правни помоћник. Они ће радити онолико колико им ја то наложим у складу са концепцијом одбране коју сам сам одредио. Дакле, они немају овлашћења правног заступника у потпуности. Не могу предузимати својом вољом било коју радњу док им ја то не наложим, док не добију моју сагласност. Оно што ја желим да избегнем то је, нажалост, пракса пред овим судом, да када оптужени именује адвоката онда препушта комплетну своју судбину у руке адвокату. То је за мене неподношљива ствар. Својом одбраном ја руководим, а Маја Гојковић и Славко Јерковић ми у томе помажу и читав један тим истражитеља отприлике око 20 људи који су већ ангажовани.

Судија: Правилник је сасвим јасан ви имате прилику или да се браните сами или да имате браниоца и као што смо већ то описали у нашој одлуци из маја ове године, да без обзира на то што ви сте се определили за то да сами себе заступате да би било могуће, а то не искључује и то је записано у параграфу 129 наше одлуке, не искључује ваше право да изаберете браниоца по властитом избору. То ће бити ваш бранилац и он ће морати се придржавати Правилника односно одредбама из правила 44а и он би морао поступати под истим обавезама и са истим правима која вреде за све друге браниоце пред овим Судом.

Дакле, ваша је одлука, на вама је одлука да ли ћете се бранити сами или заједно са браниоцем. Ја вас морам исправити није точно да оног часа када ви именујете браниоца или када вам је бранилац додељен да сте у том тренутку ви у рукама тих браниоца. Они би поступали само у вашем интересу и следили ваш савјет. Могу ли вас стога још једном упитати, ви сте се користили изразима који нису предвиђени Статутом, а не знам зашто сте конкретно у ове две пуномоћи користили два различита термина, једном правни помоћник, а другом правни савјетник. У коју ће категорију те особе подпадати?

Др Војислав Шешељ: Ја мислим да више нема потребе уопште да се то питање поставља. Док траје овај процес ја ћу се сам бранити. Правни саветник ми је и до сада помагао у одређеним радњама које сам предузимао. Набављао ми је одговарајуће примере из судске праксе, обрађивао поједине правне проблеме итд. А правни помоћник руководи тимом истражитеља које сам ангажовао у намери да проналажењем сведока оспоравам све тачке оптужнице. И остаје моја одлука да се сам браним. Али имам утисак као да цели суд и ви и секретаријат суда покушавате на било који начин да ми наметнете браниоца. Чак тако што бисте можда мог правног саветника или правног помоћника прогласили за браниоца. Ја нећу имати браниоца. Ви можете да наметнете стотину адвоката као моје стэнд бај браниоце, овакве, онакве браниоце. Ја никада са њима ни по ком питању нећу сарађивати. И нећу ниједан њихов акт признати. Ви мене можете оставити без одбране, али ме не можете натерати да признам да ме било ко брани уместо себе самога пред овим Судом. А ви мени можете забранити да се браним одредити било кога, да тај наступа у моје име, може и да промени име да носи моје име и тако даље. То је већ ствар ван мојих могућности контроле. Моја одлука да се сам браним је дефинитивна, непоколебљива и непроменљива.

Судија: Расправно вијеће је доњело другачију одлуку и на вама је, ако се не слажете са нашом одлуком, да подузмете потребне мјере. Ја сам вам већ рекао у чему се оне састоје, није сада на вама да подузмете ту радњу или не, но ако је не подузмете у сљедећих седам дана онда ће вам се додјелити тај бранилац у приправности. Када је ријеч о ове друге две особе морам вас обавјестити да привилегирани однос између адвоката и клијента који је предвиђен правилом 97 не стоји на располагању за оне особе које, за те особе неће бити на располагању пре него ли буду прихваћене у складу с правилом 44 а, а њих мора прихватити секретар а не Расправно веће. Стога, молим вас, да сходно томе подузмете радње према секретару као што је предвиђено правилом 44. Секретар ће затим одлучити да ли се те особе могу сматрати браниоцима у смислу правила 44 и да ли ћете онда ви или не уживати привилегирани однос између клијента и браниоца у односу на те особе.

Нажалост, ја нисам од вас добио јасан одговор на моје питање да ли желите да се те особе сматрају, у изричитом смислу те ријечи, браниоцима или не, јер једна ствар мора од самог почетка бити посве јасна. Ви не можете дати јавности утисак да се браните сами, а онда пак с друге стране, стражњим вратима, допустите да се браните браниоцима који се не појављују. Ви, дакле, знате кораке које морате подузети ако то тако желите. На вама је одлука.

Могу ли сада поставити питање Тужилаштву да ли са њихове стране има икаквих коментара, поготово везаних уз питање објелоданивања?

Тужилаштво: Часни Суда, Тужилаштво наставља са припремом суђења, у основи се то ради о контактирању и поновном контактирању сведока које смо већ утврдили и разговора са потенцијалним додатним сведоцима. Тужилаштво је мора још разјаснити и опсег очекиваног броја сведока и евентуалних заштитних мјера које ће бити потребне када тај процес буде закључен. Ми ћемо затражити поднеском да се њима доделе заштитне мере. Један од тих поднесака ће бити поднесен у блиској будућности. Тужилаштво, такођер, има намеру да касније поднесе поднесак којим се тражи уврштење у спис доказа који упућују на кривична дела у основи према правилу 92 бис, али ће нам зато потребно бити одређено вријеме, јер морамо разјаснити с обраном или са оптуженим која су то питања која су уствари спорна када се ради о бази злочина.

Тужилаштво у овом тренутку, такођер, утврђује доказне предмете који ће бити коришћени на суђењу. Међутим, не можемо довршити тај процес све док не знамо које су чињенице спорне, а које су неспорне. Тужилаштво, уствари, очекује долазак браниоца у приправности, односно у сваком случају одлуку Жалбеног вијећа у вези са браниоцем у приправности, пре него што предамо наше сугестије оптуженом на основу правила 65е како би се утврдиле контекстуалне чињенице, како би се такођер евентуално постигао договор о томе што је спорно, а што није. Ми ћемо уствари то поднети тек када буде разјашњена ситуација у погледу са браниоцем.

Када је ријеч о објелодањивању ту ће бити мој колега Ден Сексон који ће преузети ријеч по том питању, јер се он тим питањем бави.

Судија: Изволите господине Саксон.

Саксон: Добар дан, часни Суда. Данас бих разјаснио два питања са Расправним вијећем. Прије свега, од када је др Шешељ ухапшен у стављен у притвор Тужилаштво је почело дефинирати критерије за проналажење материјала које би потпадало под обавезу објелодањивања на основу правила 68. Тај процес траје и трајаће до год буде трајао поступак дакако. Међутим, ми смо спремни данас започети са објелодањивањем материјала др Шешељу материјала према правилу 68. Већи дио тог материјала је већ у домени јавности, међутим, дио њега није, дио тог материјала још није познат јавности. Ми смо у нашем пакету материјала који објелодањујемо то јасно и назначили како би оптуженом било јасно. Ми смо припремили и један сажетак на језику оптуженог и на енглеском како би оптужени могао точно видјети што му то достављамо. Сви ти материјали које смо припремили данас послеподне за објелодањивање су на језику оптуженог. Дакле, не би требао имати проблема да их чита, односно у случају неколико видео трака да их прати гледа и разумије. Дакле уз допуштење Суда ја бих замолио секретара сада или касније током ове конференције да достави овај пакет као и потврду оптуженом. То је прво питање заједно са видео тракама.

Судија: Молим судског послужитеља да помогне.

Саксон: Хвала.

Судија: Причекајмо. Молим да се то одмах преда др Шешељу. Да ли знате да ли је др Шешељ спреман то прихватити или није?

Др Војислав Шешељ: А зашто не бих био спреман да прихватим? Ја сам до сада прихватао сва судска документа на српском језику.

Судија: Ја сам више него сретан знати да ви то, да бисте ви то прихватили, но свакако наставимо.

Др Војислав Шешељ: Са задовољством, али само на српском језику.

Саксон: Тамо су два примјерка потврде, један примјерак те потврде је за др Шешеља, а други бих замолио да се врати нама, Тужилаштву.

Судија: Др Шешељ како бисмо били сигурни закључујем да сада имате у свом поседу аудио и видео, дакле уређај за пуштање аудио и видео снимака. Да вам је то доставио секретар. Ја ли то тачно, да ли сте у могућности прегледати ове видео траке које сте управо примили?

Др Војислав Шешељ: То је тачно, али нажалост тек пре пет дана сам добио па још нисам стигао да прегледам ни видео касете које сам добио 17. марта, ако ме сећање служи. Тако да ћу ја за неких десетак дана бити у стању да то све прегледам.

Судија: Допустите да искористим ову прилику и да вас подсетим да у пропратном писму стоји да ћете морати након мјесец дана подијети поновно захтев, ако вам тада још увек буде потребан тај уређај за аудио и видео снимке. Молим да то не заборавите, али прекинуо сам Тужилаштво. Господине Саксон, изволите наставите.

Саксон: Часни Судае, Тужилаштво је већ идентифицирало и одређени материјал који потпада под правило 68. и обавезу објелодањивања према том правилу. Међутим, тај материјал је на енглеском језику и поновно ћемо чекати да се коначно разријеши питање браниоца у приправности пре него ли одлучимо објелоданити тај материјал. У будуће сва објелодањивања према правилу 68. уколико будемо имали средства, ресурсе да то учинимо и уколико опсег материјала не буде превелики настојати ћемо, као што смо учинили овом приликом, да доставимо писма и потврде на језику оптуженог. Ми ћемо учинити све што је у нашој моћи, али међутим то овиси и о ресурсима која имамо за превођење у Тужилаштво.

Часни Судае последња точка коју бих желио изнети тиче се објелодањивања према правилу 68. и Тужилаштво би жељело да у том процесу објелодањивања у што већој мери ангажирамо и одбрану у Судско вијеће како би цели тај процес био што ефикаснији и учинковитији. У свјетлу тога уз допуштење судског вијећа Тужилаштво намерава подносити можда сва два месеца извештај о поштивању обавезе објелодањивања према правилу 66. и 68. од стране Тужилаштва. На тај начин ћемо моћи све стране ангажирати у овом процесу и стране одржавати редовито и у потпуности информиранима по питању објелодањивања од стране Тужилаштва, укључујући и какве критерије користимо за претраживање материјала, прије свега потенцијалног ослобађајућег материјала за одбрану у овом предмету. Надамо се да ћемо наш први извештај поднети у врло блиској будућности, можда већ током овог мјесеца, часни Судае.

Судија: Хвала вам. Могу ли вас питати др Шешељ ви сте свјесни проблема који проистичу из чињенице да огромна количина материјала то су тиуће страница докумената, тисуће докумената који тек требају бити преведени, но, моје питање је сљедеће. Да ли је енглески језик, који ви разумијете у толикој мјери да бисте могли у принципу гледајући читати његов садржај?

Др Војислав Шешељ: Не. Ја не могу у овом процесу да се користим енглеским језиком. Моје знање енглеског језика довољно је за контакте са затворским стражарима, евентуално са лекаром и то је све. Ја нисам у стању у правну расправу да се укључујем на енглеском језику нити да стручно приступим елаборацији правног текста на енглеском.

Судија: Могу ли вас онда питати, а госпођа Маја Гојковић, је ли она у могућности разумети и говорити енглески?

Др Војислав Шешељ: Не.

Судија: Исто питање вреди и за другу особу која је споменута у вашим документима, а то би био господин Славко Јерковић, је ли он у могућности читати и говорити енглески?

Др Војислав Шешељ: Не у оквиру судског процеса ни Маја Гојковић ни Славко Јерковић, њихово знање није толико да би могли у процесу да поступају на било који начин на енглеском језику.

Судија: Требали бисте бити упознати с тиме, а имате и времена да прочитате правило 44 да се бранилац сматра квалифицираним да заступа осумњиченог или оптуженог, ако се секретар увери да је бранилац особа која се бави активно бави правом и да може говорити један од два радна језика овог Суда, а ради се о енглеском или француском. Дакле, молим да то имате на уму када будете одлучивали о браниоцу по вашем властитом избору.

Др Војислав Шешељ: Ја не знам зашто ви поново мени намећете то питање браниоца по моме избору, када ја никада нећу имати браниоца у овом процесу и ја не знам сада на који начин да се изразим. Вама је нејасно то што ја кажем. Можда је проблем у овим преводиоцима, ја не знам у чему је проблем. Ја никада овде нећу имати никаквог браниоца. И ако покушате да ми наметнете ја га нећу признати. Нећу никакав контакт с њим имати. Ја инсистирам да се сам браним, то је моје право по Статуту. Моје право по Европској декларацији о људским правима, по Универзалној декларацији о људским правима. Ја не разумем уопште зашто ми то питање стално на такав начин намећете. Као да, имам утисак, као да желите неку инцидентну ситуацију, као да желите да изгубим стрпљење, као да желите да направим нешто непромишљено, стално имам такав утисак. Не знам због чега то радите. Нема мог браниоца ја сам свој једини бранилац овде. И та одлука је непроменљива. Животом вам гарантујем да ћу ту одлуку одржати до краја, животом вам гарантујем, својим животом. Нема никаквог мог браниоца у овој судници и никада га неће бити.

А што се тиче материјала на енглеском језику, ја вама господине судија и вашем Суду сам у прилици да уштедим огроман новац, јер нећете морати да ми плаћате адвоката, па онда претпостављам да можете та средства да искористите као ресурсе за обезбеђење преводјења докумената на српски језик. Јефтиније је ангажовати, колико сам ја у стању да проценим, а дружим се са другим оптуженицима, јефтиније је ангажовати десет преводилаца него једног адвоката по службеној дужности. Што се тиче ваших ресурса. Уосталом, нека Сорос мало више плати, имате ове друге донаторе, не могу ја да бринем о томе што су ваши ресурси ограничени, нисам ја крив због тога. Ја сам можда крив за нешто што ми приписујете, а то тек треба да докажете и не знам како ћете доказати. А не могу бити крив за вашу материјалну оскудицу нити хоћу да размишљам о томе да ви немате новца. Немојте ме оптерећивати тиме, имам ја других неких проблема, брига у животу о којима морам да размишљам. Али, сваки документ мора бити преведен на српски језик. Иначе га овај Суд не сме прихватити. Ако га је на видим на српском језику тај документ за вас неће смети да постоји. Ви сте свесни тога, господине судија, били сте колико ја знам судија Врховног суда Немачке. Ви знате да постоје неке границе у малтретирању оптуженог или осуђеног. Мора све бити на српском језику, а како ћете ви то решити то је ваша ствар. Али ја још никад нисам одбио да примим документ на српском језику. Примио сам све што ми је послато и потпишем пријем. Једино сам одбијао када ми враћате, моје поднеске ми враћа судски саветник. Виши судски саветник. Па како може чиновник судски са мном да контактира и да ми пише писма и да ми враћа моје поднеске? То не могу да разумем као доктор правних наука да судски чиновник уопште са мном може на такав начин да контактира. Ја сам овде равноправна страна у поступку, ја сам равноправан тужиоцу правно, док не изађем одавде. Када изађем, вежете ме тужиоца не везујете, то је већ друга ствар, али када смо у овој сали овде ми смо потпуно равноправни. Ја инсистирам да се то одржи до краја. Морате ми све превести на српски језик.

Судија: Увјерен сам да сте савршено добро разумјели поруку која стоји у правилу 44 и не желим улазити у расправу по том питању, јер је на секретару а не на Судском већу да на то одговори. Дакле, оставимо то за тренутак по страни.

Могу ли питати Тужилаштво, има ли са ваше стране још неких питања које бисте данас жељели покренути?

Тужилаштво: Не, часни Суде.

Судија: Могу ли вас, питати вас било која друга питања са ваше стране која желите покренути?

Др Војислав Шешељ: Да, ја сам припремио 11 статусних питања данас да покренем овде. Надам се да ћете имати стрпљења да ме саслушате.

Прво питање је поводом мог приговора на оптужницу. Ја сам приговор на оптужницу поднео 18. априла, било је проблема око пријема, није радио фотокопир апарат, субота, недеља, понедељак холандски празник и то је заведено тек 22. априла. Судско веће имало је рок да се изјасни о мом приговору од два месеца, приговор сам поднео по правилу 72 Правилника о поступку и доказима. Оспоравао сам надлежност у складу с тим правилом, и оспоравао сам, односно, указивао сам на формалне недостатке оптужнице. После неких месец и по дана опет неки судски саветник покушао је да ми врати мој поднесак са образложењем да има више од десет страна. Мој поднесак је на 116 страна. Ја сам, господине судијо, најавио на прошлој статусној конференцији да ја већ пишем приговор на оптужницу и да ће можда бити неколико стотина страна, ви сте ми тада рекли да не може бити дуже од толико и толико страна, и ја сам то свео на 116 страна, није могло бити краће. Приговор на оптужницу је моје апсолутно право које нико не може да ми ускрати. Прво по Правилнику не може нико да ми ускрати, а друго колико ја знам у целом свету не постоји ниједан правни систем у коме то право није апсолутно, да оптужени може да поднесе приговор на оптужницу. Ја сам га поднео уредно, али на већем броју страна него што то прописује упутство председника Суда. Упутство председника Суда као подзаконски општи правни акт нема упориште ни у Статуту ни у Правилнику о поступку и доказима. Нема председник Суда право да рестриктивно приступа мом праву на подношење приговора на оптужницу. Могао сам на хиљаду страна поднети приговор то је моје право. Ако је Тужилаштво у своју оптужницу могло мени да достави и шест регистара докумената и два пута већу гомилу видео касета које сам добио 17. марта, ваљда и ја могу у приговору да напишем оно што имам на 116 страна. Ако већ нисам писао у шест регистара као што је то радило Тужилаштво. И да вам искрено кажем погледао сам сва та документа нема ниједан документ којим се може поткрепити ова оптужница, али то је њихова ствар имају они право и баластом да затрпавају оптуженог, па кад ко исплива из те гомиле документације. Ви сте морали да одговорите на мој приговор на оптужницу да се изјасните. Да донесете одлуку. Прихвата се, одбија се, ја сам очекивао да вам искрено кажем да одмах одбијете то. Али сте морали да се изјасните. Не можете ви, као Претресно веће, да одбијете да се изјасните и да кажете -прекорачио број страна. То је моје апсолутно право. Ако ми данас потврдите да се нећете изјаснити ја по правилу 72 имам право без ваше дозволе да се жалим Жалбеном већу. Пошто је реч о ненадлежности, код питања ненадлежности искључује се и то давање дозволе, одобрења или сагласности или евидентирања подношења жалбе.

Ја сам свестан због чега Претресно веће избегава да се изјасни. Зато што сам оспорио надлежност суда по питању Војводине. У Војводини није било рата, није било сукобљених страна и тако даље. Ви бисте желели да се пролонгира изјашњавање по том питању. Ти разлози нису правне природе, могу бити политичке природе. Ни један суд не би смео разлоге политичке природе на тај начин да уводи. Даље, по питању надлежности проблематизовао сам овај проблем заједничког злочиначког подухвата који се користи само код српских оптуженика, а нема упоришта ни у Статуту. У члану 7(1) и у члану 7(3) нема никаквог упоришта, то је измишљотина.

Судија: Испричавам се што вас прекидам, не можемо сада улазити у детаље из оптужнице, то није сврха статусне конференције. Ја вас само желим подсетити, и очито сте након ових ваших изношења у потпуности свејсни тога, да постоје ограничења када је реч о дуљини поднесака. И довољно је једноставно затражити дозволу за подношење дуљег поднеска, ако таква потреба постоји, ако покажете ваљан разлог. То је нешто што ви до сада нисте учинили у вези са свим овим документима и према томе са вама се поступа као и са свим другима који су у притворској јединици, документи се враћају вама. На вама је да затражите дозволу за продужење ограниченог броја страница и затим Судско вјеће, у саставу троје судца, о томе одлучује. То је апсолутно једноставно, ја знам да сте ви то веома добро разумијели. Имали ли каквих других проблема?

Др Војислав Шешељ: Ја сам то разумео, али нећу да се покорим, господине судијо, јер инсистирам да председник Суда нема на то право да доноси упутство којим ће моја права, апсолутна права ускраћивати или рестриктивно тумачити. А ја ћу и даље, знате ја сам спреман да се...

Судија: Одмах да вам одговорим и онда морате да сносите последице ако не желите да пратите правила, да следите правила и смернице. То је све што имам да кажем у вези тога. Да ли има других проблема?

Др Војислав Шешељ: Ја имам исто то да кажем, да сам ја спреман на то, да сваки пут бар једну страну дуже пишем поднеске па нека се испостави на крају овога процеса да су ми сви поднесци одбачени због прекорачења упутства о њиховој дужини.

Што се тиче других питања. Ја сам установио, господине судијо, да се Правилник о поступку и доказима у 25 правила директно супротставља одредбама Статута. Ја ћу вам то врло кратко навести. То је статусно питање...

Судија: Ово није прикладан тренутак да се то уради, то није сврха статусне конференције и ја сам намерно цитирао директно из Правилника шта је сврха статусне конференције. Ако желите да оспоравате ваљаност неког од правила онда вас молим да то учините написмено. Хвала вам.

Др Војислав Шешељ: Ја ћу то са задовољством да урадим, али до сада нисам урадио, јер по Правилнику је предвиђено само да судије, тужиоци и секретар, а не браниоци могу поднети предлоге за измену Правилника. Ја мислим да је то нешто што ургентно треба променити, јер браниоци односно оптуженици, морају бити равноправни са тужиоцима. Али, уколико ви на томе инсистирате, ја могу овога пута одустати само бих вам скренуо пажњу да сам ја свих тих 25 тачака навео у мом приговору на вашу одлуку да ми наметнете стенд бај адвоката, па ако вас интересује можете тамо прочитати. Ја сам убеђен све оно што напишем, ма колико ми ви враћали, остаје записано. Остаје за неке који ће проучавати овај процес и после 100 година.

Треће питање на које бих желео да вам укажем је моје игнорисање од стране Тужилаштва. Ја сам овде дошао добровољно, четири и по месеца сам у затвору Тужилаштво још ниједном са мном није хтело да службено разговара. Беже од мене као од куге. Додуше после прошле статусне конференције госпођа Дел Понте ме је позвала у своју канцеларију и питала хоћемо ли да разговарамо, ја кажем: „Али зашто се не снима овај разговор? „... каже: „Мислила сам приватно“. Кажем: „Приватно можемо разговарати само о лепом времену или о лепој књижевности, а не о овим озбиљним питањима“. И после тога никаквог контакта није било. Ја сам био спреман да дам драгоцене информације Тужилаштву о неким ратним злочинима и њиховим извршиоцима. Хтео сам да сведочим како је Зоран Ћинђић умешан, бивши председник Владе Србије у ратне злочине, јер је његов био човек Љубиша Савић Маузер највећи ратни злочинац у Републици Српској, председник Ћинђићеве странке за Републику

Српску. Ја мислим да Тужилаштво зна ко је Маузер. Нажалост, у међувремену Ђинђић је погинуо па је то депласирано. Али ја имам веома добре податке, озбиљне податке, интересантне за Тужилаштво о ратним злочинима Небојше Човића потпредседника Владе Србије који је украо и фабрику чепова из Белог Манастира која је припадала једном Хрвату. О умешаности у ратне злочине Мила Ђукановића председника Владе Црне Горе и тако даље. Знате, из поузданих извора сам сазнао да се спрема и њихова ликвидација, па би згодно било да пожурите да вам дам док су људи живи те податке. А ви бежите од мене као да сам кужан, као да сам неком заразном болешћу овде оптерећен.

Даље, овде је више пута...

Преводилац: Господине Шешељу, молим вас успорите због превода. Хвала вам.

Др Војислав Шешељ: Да. Овде је покренуто питање језика и у вашој одлуци коју сте потписали, господине судијо, ја видим да се ви позивате на људе који нису нарочито стручни по питању српскохрватских језичких конфронтација. Па сам се потрудио да вам данас овде предам једну моју књигу „Идеологија српског национализма“, где сам то питање на основу најквалитетнијих научних истраживања проучио. Да вам покажем у чему је тај проблем. Није проблем што евентуално ја нешто не бих могао с напором и разумети, него што се у тој хрватској вештачкој варијанти сваки дан измишљају нове речи како би се тај језик што више разликовао од изворног српског. А Хрвати су 1850. године се одрекли свог језика и српски језик прихватили као...

Судија: Ми смо већ чули ваше мишљење о овом питању и ми смо на то одговорили у нашем поднеску. Ако имате проблема онда је Жалбено веће прикладно тело које онда треба да да на то свој одговор. Да вама да одговор. То јесте како јесте и ми имамо поуздане изворе да би наставили на овај начин. Да ли има још неких питања?

Др Војислав Шешељ: Има, али инсистирам да замолите чланове Секретаријата суда да ово узму и да то уђе у судски спис. Јер ова ће вам књига бити важна и за цели овај процес. Ја се надам да ви нећете избегавати да се...

Судија: Ви нисте једини оптужени који говори једну од ове три варијанте једног те истог језика и ми смо у претходним предметима такође разговарали јако детаљно о овом питању и та ствар је овим решена. Ако желите да пређете на неку другу тему изволите.

Др Војислав Шешељ: Пошто ви избегавате да се ово питање озбиљније размотри ја прелазим на други проблем.

Ја никада, господине судијо, нисам добио два документа која сте ми ви лично обећали. То је правило о начину одевања судија и споразум Уједињених нација са земљом домаћином. Има у стенограмима статусне конференције и првог појављивања да сте ми ви лично обећали та документа.

Даље, ово су сада све ситније ствари које ћу брзо да завршим па ћу да вам кажем...

Судија: Могу да вам одговорим одмах. Молим судског послужитеља да др Шешељу уручи документ Споразум земље домаћина. Као што сам рекао раније ви нећете добити решење ваших проблема који су везани за питања у вези визе. Као што сам рекао раније нема никакве препреке никакве сметње да сви ваши рођаци дођу у Хаг и обиђу вас у притворској јединици. Ово није питање које потиче из Споразума земље домаћина, ово не треба ни да се каже. Што се тиче одоре, одеће ви сте се о том питању изјаснили већ раније, мало сам уморан да слушам како понављате исту причу, тако да вас молим да пређете на следеће питање.

Др Војислав Шешељ: Господине судија, ако сте ви уморни можемо и паузу неку да направимо, али заиста ваш умор не може бити аргумент у овом судском процесу. Јер мени овде прети 14 доживотних робија, а сада ја морам и о вашем умору да водим рачуна.

Судија: Ја се извињавам рекао сам, не желим више да слушам са ваше стране било какве коментаре који имају везе са одећом или одором коју носе званичници овог Међународног суда. Молим вас да наставите са другим питањима.

Др Војислав Шешељ: Ја сам неколико пута писмено инсистирао да ми се доставе транскрипти првог појављивања пред судом и прве статусне конференције на српском језику. До сада ми то није достављено. Ја инсистирам да ми се то обавезно доставља, јер ја не могу да учествујем у судском процесу, ако ми се сви транскрипти не достављају и ако не могу да се служим тим транскрипцијама у припремању даље одбране. Ја додуше ево сада за сада памтим све шта се говорило на прошлим...

Судија: Нажалост, морам поново да вас прекинем ово постаје зачарани круг сада ви имате заступника или како год желите да назовете ту особу правног помоћника, правног саветника ово друго је израз који се користи у једном другом предмету, оног тренутка када будете имали такве помоћнике имаћете приступ одмах транскрипцијама, транскрипти се достављају на основу правила и по Статуту на језицима, званичним језицима овог Међународног суда, то је енглески и француски.

Са друге стране, имате могућност да прегледате видео снимке који су направљени током статусних конференција и нема никакве сумње да ако желите ви можете да добијете те видео снимке и можете на тај начин пратити оно што је овде речено. У том контексту да ли је тачно да је вама понуђен лап топ компјутер, али да сте ви одбили да тај лап топ компјутер прихватите као средство које ће помоћи не само вама већ и другим странама и свим члановима особља овог Међународног суда, нарочито преводиоцима који понекад имају јако пуно великих потешкоћа са вашим рукописом. Да ли је тачно да вам је понуђен лап топ компјутер?

Др Војислав Шешељ: Што се тиче видео снимака првог појављивања статусних конференција ја немам ништа против да ми се то уручи. Међутим, бојим се да тамо могу пратити само оно што сам ја рекао на српском језику. Не знам како се проблем превода решава код видео снимака. Ако је то могуће технички решити онда видео снимци за мене могу играти исту улогу као стенограми односно транскрипти. Што се тиче лап топа то сте ми ви понудили на прошлој статусној конференцији колико ме сећање служи, и ја сам то одбио. Изворно обраћање Суду оптуженог је обраћање руком, а изворни судски документи су писани документи. На модернизацију ја, нажалост, нисам спреман. Сва документа ми морају бити достављена на папиру, ако је реч о доказима они могу бити и на видео тракама. Али рачунам да су ово све докази, да нису документа на видео тракама.

А што се тиче мојих поднесака они ће сви бити писани руком, ја сам увек на располагању судским преводиоцима ако случајно неку реч не могу да прочитају да им објасним о чему се ради. Да им ја прочитам итд. И ја имам много времена за испољавање таквог облика љубазности. Али ви ћете морати то да прихватите да ћу ја до краја процеса све писати руком, а да ће сви судски документи морати бити уручени на папиру.

Судија: Желим сада да вас питам, проблем везан за полицу за књиге, да ли је то у међувремену решено? Да ли сте ви то тражили на основу формулара? Да ли сте ви поднели захтев за то?

Др Војислав Шешељ: Ја сам додуше усмени захтев подносио и одговорено ми је да ће се видети, али никада није решено. То ми је потребно једноставно ради сређивања документације која се већ нагомилава. Јер мени доста тих ствари стоји на гомилама и књига у

пакетима итд. Једноставно да бих могао сам да водим своју одбрану, једна тако прозаична ствар би ми помогла.

Судија: У реду, нема потребе да се упуштамо у расправу о томе апсолутно је јасно све. Међутим, потребно је да ви напишете писмени захтев и да то урадите на одговарајућем формулару. Ја сам то сазнао из притворске јединице од управе тако да ако ви испуните тај формулар ви ћете одмах добити полицу за књиге.

У реду, ако имате следеће питање, молимо да пређете на исто.

Др Војислав Шешељ: Што се тога тиче ја сам исцрпео питања која сам предвидео за данас осим, ако дозволите, рекао бих само у две реченице поводом овога што је изнео заступник оптужбе. Заступник оптужбе проблематизује питање документације са исходом питања наметања браниоца по службеној дужности. Тужилаштво не сме тако да се понаша, Тужилаштво треба свој посао да обавља не обазирјући се на то питање. И Тужилаштво не сме да губи време, драгоцено време по питању превођења, јер ће једног дана то свакако морати да се преведе. По том питању се ништа неће променити.

И вама, господине судијо, ви сте одговарајући на једно од мојих првих питања позвали се на став Жалбеног већа који се уопште не тиче предмета који сам ја овде поменуо. Тај став Жалбеног већа тиче се мог захтева за ваше изузеће, а не оног питања које сте ви третирали позивајући се на став Жалбеног већа. То су две крајње одвојене ствари.

Судија: Могу ли поново да вас прекинем, мислим да вам је познато да је ваш захтев за дисквалификацију у вези тога ја морам да се уздржим од било каквих коментара у вези тог питања и о томе је одлучио судски биро и да су то одбили као неозбиљан поднесак. Према томе, томе не треба ништа да се дода.

А сада да пређем на једно друго питање. Ја сам недавно, уствари, непосредно пре него што сам ушао у судницу добио документ из Југославије и ја желим да се позабавим неким појединостима у вези тога. Писмо је достављано од стране амбасаде Србије и Црне Горе и упућено нам је 1. јула 2003. године. Морам да подсетим да за време вашег првог појављивања пред судом 26. фебруара 2003. године када сте упитани да ли Амбасаду треба обавестити о вашем лишавању слободе у складу са чланом 36. Бечке конвенције ја цитирам ваш одговор ви сте рекли: „Не, не желим да имам икаквих контаката са конзулатом тзв. Србије и Црне Горе убеђен сам да су у Србији и Црној Гори на власти припадници мафије и криминалци и ја не желим да имам било какве гаранције од њих нити какав контакт са њима“.

Са друге стране, ми смо примили захтев за правну помоћ од Србије и Црне Горе, то нам је упутила Амбасада. У њему стоји следеће, упућено је на Међународни кривични суд, пред специјалним одељењем Окружног суда у Београду и у вези истраге против осумњиченог Војислава Шешеља рођеног 11. октобра 1954. године у Сарајеву, отац непознатог, син Николе под сумњом да је звршио кривично дело сарађивања у непријатељским активностима по члану 136. (2) у вези параграфа 1. Кривичног закона Савезне Републике Југославије заједно са учешћу у кривичном делу атентата представника највиших савезних власти и у вези члана 122. у вези члана 23. Кривичног законика Савезне Републике Југославије, а који се тренутно назива основним кривичним закоником. Потребно је саслушати оптуженог Војислава Шешеља, који се налази у притворској јединици у Шевенингену у Хагу тако да вас најљубазније молимо да се или у тим просторијама или у просторијама Међународног кривичног суда за бившу Југославију Војислав Шешељ испита на основу Законика о кривичном поступку. Потписано од стране судије овог суда и записничара који по службеној дужности мора да присуствује таквом саслушавању, то је господин Милан Радовановић и исто тако у присуству заступника одбране оптуженог господина Славка Јерковића из Београда. Заступник одбране оптуженог нас је саветовао да оптужени тражи да се његово саслушање снимим одговарајућим уређајима, аудио и

видео уређајима, на шта он има право по члану 179. Закона о кривичном поступку. У случају да удовољите овом нашем захтеву љубазно вас молимо да ћемо ми обезбедити уређаје као и оператера истих уређаја ради снимања саслушања оптуженог. Желимо да нагласимо да је истрага о којој се ради покренута против још 45 лица од којих се 24 налазе у Окружном затвору у Београду и због тога овај поступак који тражимо је хитне природе. Због тога тражимо да размотрите могућност да одобрите саслушање Војислава Шешеља у периоду од 3. до 17. јула имајући у виду да процењујемо да такво саслушање може да траје највише осам сати. Судија специјалног одељења Вујко ... (преводацац није чуо презиме судије). Значи овде има некакав несклад с једне стране рекли сте нам 26. фебруара да не желите да имате икаквих контакта са заступницима Србије и Црне Горе, али са друге стране овде се каже да изричито да ваш заступник одбране је саветовао да је потребно саслушање извршити на посебан начин. Према томе, желим да вас питам следеће, да ли сте спремни да прођете кроз процедуру саслушавања од стране власти која се заснива на захтеву за правну помоћ по кривичним стварима.

Др Војислав Шешељ: Ја сам се у српској јавности већ по том питању изјаснио и овластио сам моје адвокате Славка Јерковића и Мају Гојковић да обавесте истражног судију да сам спреман на саслушање у њиховом присуству дакле, не само Славко Јерковић него и Маја Гојковић да дођу са истражним судијом и тужиоцем, али ја сам се писмено обратио секретару овога Суда са захтевом да ми овај Суд, ја сам сада под вашом заштитом овде ја мислим да ви треба да бринете сада да неко не манипулише политички, правно мојим садашњим статусом овде за било какве сврхе. И зато бих замолио да овај Суд или Тужилаштво обезбеде снимање мог саслушања на исти начин како то иначе, када ово Тужилаштво саслушава, ради. И да ми се после саслушања доделе видео касете саслушања. Ако ми то овај суд може гарантовати ја сам спреман онда да разговарам са истражним судијом и тако, са задовољством сам спреман. Знате код мене постоји само једна бојазан да неко од власти, а моја квалификација тог режима остаје и даље, неко из власти српске у Београду после манипулише мојим изјавама. Дешавало се до сада човека саслуша полиција, а онда поједини министри се дочепашу записника саслушања и лицитирају шта је ко рекао. Ја желим да то избегнем. Ако ћете ви бити коректни према мени и на овај ме начин заштитити тако што ћете наложити да судски органи преузму снимање тог разговора и да ми се обезбеди видео камера након окончања, ја сам спреман на све разговоре са истражним органима Србије и Црне Горе. Дакле, ја не бежим од тога чак напротив, ја то желим.

Судија: Добили смо јасан одговор од вас да ви нећете онда искористити своје основно право на ћутање као оптужени у овој афери која је покренута против вас у Београду. И да сте, према томе, спремни да одговорите на питања која ће вам бити постављена, а ради се само о томе на који начин ћемо онда да поступамо у том случају у смислу заштите ваших права и како ћемо на технички начин да изведемо овај разговор. Да ли је ово тачно тумачење ваше изјаве да сте ви спремни да одговарате на ова питања, а да не користите то своје право. Јер нема смисла и не би имало резона да ми припремимо ово саслушање, а да нам онда ви касније кажете да желите да искористите своје право на ћутање.

Др Војислав Шешељ: Све је тачно, господине судијо, осим једне реченице, ја још тамо нисам оптужен него осумњичени. То је различито статусно питање због јавности. Дакле, ако ми ви обезбедите ове услове и гарантујете да ћу имати снимак у рукама после саслушања, ја сам спреман на све могуће разговоре. Па ја се никад у животу нисам бранио ћутањем, господине судијо. Поготово што су те оптужбе из Београда против мене измишљене.

Судија: Хвала вам на том јасном одговору.

Мислим да је онда на секретару и на Тужилаштву да припреме одговарајуће мере, ако ће се одговорити на овај захтев за помоћ по кривичним питањима. У прошлости редовно су се

овакви захтеви одобравали. Да ли има неких других питања? Као што могу да видим нема никаквих других питања и овим се данашња статусна конференција завршава.

Судски чиновник: Молим устаните.

СЛОБОДА ШЕШЕЉУ!